

Korup skoles historie v/ lærer Fr. Thomsen, Korup skole 1944.

Venligst udlånt af H.C, Hansen

Det synes at være umuligt at få oplyst, hvornår der første gang er holdt skole i Korup.

I første halvdel af 1700`erne har børnene fra Korup åbenbart været henvist til Degneskolen i Ravsted. Det har dog næppe været ret mange, og de samme er sikkert ikke kommet ret ofte, da vejen både var dårlig og lang.

Da pietismen nåede Bedsted, skabtes der hurtig forbindelse mod Korup, en forbindelse der i øvrigt holdt over 150 år. Det skyldtes sikkert denne påvirkning at der blev begyndt "omgangsskole" i Korup.

Den 27. april 1779 har vi den første sikre beretning om, at der blev holdt skole i Korup. Der blev holdt omgangsskole sammen med Hejsel, men der er nu på tale at der skal bygges et skolehus. Det blev dog ikke til alvor foreløbig.

- - - - -

I skoleregulativet for Tønder Provsti (28. april 1804) fastlægges skoledistriktet til at omfatte Korup, Hejsel og Store Knivsig. Ved denne tid må der også bygges skole og lærerbolig i Korup, selv om bønderne længe strittede imod. Det meste af skolen er nu brudt ned, men lærerboligen står stadig og bebos af Anton Christiansen.

Formodentlig er opførelsen af skolen sket omtrent samtidig med at skolejorden blev udlagt. Dette er godkendt d. 4. oktober 1806. Uheldigvis for læreren lå skolejorden ca. 2 kilometer fra skolen, vest for Jes Christensens ejendom.

Lærerens løn rettede sig efter skoledistriktets størrelse og økonomiske forhold. Korup skolestrikt var et af de mindre og fattigere, så lønnen er næppe nået over "mindstefordringerne". Efter dette skulle lønnen ha været : fri bolig og have, indtægt fra skolejorden, 3 tønder rug, 8 læs tørv og 108 mark kontant. Der sker i tidens løb forandringer og forbedringer i lønnen. I 1844 går man så grundig til værks, at der endog sættes mål på tørvene, de skal være 9 tommer lange og 3 ½ tommer brede og lige så tykke.

Den første af lærerne vi kender navnet på, er Hans Jørgensen, der kom hertil 1821-22. Han var Dansktalende og Dansksindet. Han har fået pladsen umiddelbart efter at han har taget eksamen fra Tønder Seminarium.

Jørgensen var et stykke tid desuden gårdejer, boede på gården og lejede lærerboligen ud. Sønnen Hans Peter Jørgensen fik siden gården og efter ham svigersønnen Julius Møller, der flyttede til St. Knivsig 1906.

I 1838 kom Jens Iversen til Korup. Han havde eksamen fra Skaarup og havde været "biskolelærer" ved Aarslev skole (ved Hjordkær) . Iversen boede heller

ikke i skolehuset, men havde et kammer og fik kosten på en af gårdene (Peter Petersen Krarup`s) . Han blev siden degn i Abild, sandsynligvis i året 1846. Senere blev han degn i Bredebro og døde der i 1882.

Efterfølgeren Cornelius Bonnichsen var også dimitteret fra Skaarup. Han havde været hjælpelærer på Schackenborg og i Løgum. Den første tid boede han hos Jesper Aakjer og fik også kosten der. Efter at han havde holdt bryllup flyttede han ind i lærerboligen, der til bøndernes store sorg måtte grundig istandsættes, efter at den havde været lejet ud så længe. Omkring midten af 50'erne flyttede Bonnichsen til Solderup i Hostrup sogn. I tiden frem til 62 har Koch og Pries været lærere her. Koch blev siden degn i Ladelund. Pries skal ha været rent Dansksindet.

I 1862 kom Petersen, der stammede fra Harris i Brede sogn. Han var svagelig og rejste formodentlig under krigen 1864, for i dette år og begyndelsen af 1865 var en Tønder seminarist, This Jacobsen, vikar i embedet. Efter at seminariet var reorganiseret besøgte han den Danske del og tog eksamen i 1866. I 1871 blev han degn og lærer i Ravsted, 1887 kom han til Broager. Efter ham fulgte lærer Christensen der havde været lærer og degn i Udbjerg. Antagelig allerede året efter blev han lærer i Rangstrup. Derefter rejste han til Toftlund. Om den næste lærer, Hansen, synes der ikke at være andre efterretninger end at han havde en bullen finger, som måtte amputeres. Derfor havde han en tid en ung lærer Hartvigsen som vikar. Den 6. lærer i 60'erne hed Frederik Thielsen. Han stammede fra Borg, hvor hans fader i mange år var lærer. I 1870 blev han lærer i Ellund, Hanved sogn, sønnen blev præst i Højst.

Der har gået "frasagn" om at børnetallet i 60'erne skal have været over 50. Dette er næppe rigtigt. 1860 var tallet 23 (17 drenge og 6 piger) og en opstilling af elevtallet fra 1888 til 1943 viser et højeste tal på 36 og laveste på 18.

I 1870 blev Jos Thomsen lære i Korup. Han var knap 17 år da han tog lærereksamen i 1865. Han var først lærer i Daler i ca. 2 år. Her blev han indtil 8. juli 1879, hvor han blev degn i Daler. Den 30 december 1882 blev han udnævnt til organist og degn i Brede og i begyndelsen af 1883 til førstelærer i Bredebro. Der gjorde han tjeneste til 1. oktober 1910.

De fleste af de tidligere lærere har været ugifte. Thomsen var gift. Hans første kone døde efter det andet barns fødsel. I 1874 giftede han sig igen. Til 1877 boede han i det gamle skolehus. Skolejorden, 3,4 ha. Agerjord, der lå ca. 2 kilometer fra skolen, drev han ikke selv, men lejede det ud, i årene 1871-72 for 62 daler 24 skilling 41/2 penning.

Indtil 1870 er oplysningerne om undervisning og lærermidler få og spredte. De første lære-og læsebøger har været fibel, katekismus og ny testamente. Senere kommer Provst Prahls bibelshistorie til. 1840 indføres Birchs læsebog: "Naturen, mennesket og borgeren". Af Tyske bøger bruges fra 1844 Wilmsens : "Kinderfreund" og fra 1845 en læsebog af Nissen, Hermansen og Steffensen.

I regning brugtes Nissens regnebog for begyndere og ”for den tilvoksende ungdom”, desuden Kreymanns regnebog. Regneundervisningen synes altså at være foregået dels på Dansk og dels på Tysk. Den indbyrdes undervisning blev her, som vel i det hele taget ved små skoler, kun delvis indført.

Omkring 1972 har sprogundervisningen (Dansk og Tysk) bestået i læsning, skriftlige oversættelser fra Dansk til Tysk og omvendt, genfortællinger på Dansk og Tysk og diktat på Tysk.

I regning brugtes ”Kardels Kopfrechenbuch”, så det foregik nok på Tysk. Ligeledes geografi og historie. Salmevers læres dog udenad på Dansk. Af sange indøvedes i 1873 både Danske og Tyske. Samme år nævnes første gang, at søndagsevangeliet gennemgås om lørdagen på Dansk.

8.januar 1881 begynder brugen af Meier og Boesens salmebog. Fra 1882 begynder tysken at vinde frem. Fra 1. maj bruges Tysk katekismus og fra 1. maj 1890 er al religionsundervisning på Tysk. Det ser dog ud til at Juhl og Noiesens danske læsebog har holdt skansen til henimod 1900, det samme gælder Konstmanns A.B.C.

I 1874 blev det nuværende skolejord, der havde tilhørt gårdejer Hans Sønnichsen, købt for den gamle skolefenne og 3000 mark. Samtidig begynder forhandlingerne om opførelse af et nyt skolehus med lærerbolig og udhus på den ny skolejord. Den 23. maj sendtes overslag med oplysninger til regeringen. Byggesummen var anslået til 19.830 mark. Regerings og byggeråd Becker nedsatte det til 19.512 mark. Kommunen var forskrækket over den store sum og søgte udgifterne nedbragt ved at ansøge om at lade staldbygningernes ydermure opføre i én stens tykkelse i stedet for halvanden sten og henlægge toiletterne til brændselsrummet i stedet for at opføre en selvstændig bygning til dem. Det gav en besparelse på 1110 mark. Byggeomkostningerne var nu nede på 18.402 mark. Nu forlangte regeringen at værdien af ”håndlangerarbejde og kørsel skulle fradrages”. Det blev anslået til 2.910 mark. Af restsummen 15.492 mark ville staten betale halvdelen, og merudgiften på 3000 mark til skolejord ville staten også afholde. Den 15. juli 1874 blev det nye overslag forelagt ministeriet, men først den 19. februar 1877 blev der afholdt licitation af kredsbygmester Froede med skoleforstander Sønnichsen, Hübschmann og H. I. Nissen som bisidere. Snedker A. J. Thimsen Ravsted fik arbejdet tilstået for 3.325 mark uden materialer til murer, tømrer og snedkerarbejde. Den ny skolebygning er så blevet opført i sommeren 1877.

Den nye skole

Allerede i februar 1874 havde beboere fra Hejsel søgt om at skolen lagt mellem Korup og Hejsel, men de fik afslag.

Jacob Friedrich Andreas Petersen blev indsat her den 22. august 1879. Han var 26 år gammel og født i Lundbæk i Tinglev sogn. I tiden 1871-74 besøgte han seminariet i Tønder og blev derpå andenlærer i Notmark på Als. Allerede det følgende år blev han lærer ved den enklassede skole i Havsted. Her blev han gift i foråret 1878. I Korup blev Petersen knap 2 ½ år, til 6. januar 1882, da han blev lærer i Emmerlev ved Højer. I 1888 kom han til Ravsted som organist, degn og lærer. I 1911 tog han sin afsked og byggede sig en villa i Ravsted. Han var i mange år regnskabsfører for spare og lånekassen i Ravsted.

J.F.A. Petersens hus på Hovedgaden i Ravsted, nu Harald Poulsen.

Dirk Dirks vikarierede fra 12. januar til 23. marts 1882. Den 13. april tiltrådte den nyudnævnte H.C. Hansen. Han gik på seminariet i Tønder fra 1877 til 1880. Han flyttede fra Korup til Feldstedskov den 10. februar 1885. Senere blev han degn og lærer i Dybbøl, her blev han pensioneret 1909.

Et stykke tid har sognets lærere vel skiftedes om at passe embedet, for den følgende lærer har først begyndt sit virke 1. maj 1885. Han hed I.P. Hansen. Han var dimitteret fra Tønder 1884 og blev så degn og lærer i Tirslund. Senere blev han førstelærer i Bockholm, Munkbrarup sogn.

Vikaren som var her i 1888, var meget uheldig. Han var sømand, hed Møller og var fra Løgumkloster. Ved et skibbrud havde han mistet den højre arm og førte proces mod sit rederi, mens han var her. Processen vandt han, men før han kom bort var skolen næsten tom. Den 1. december 1888 blev Rasmus Lorenzen lærer i Korup. Han var uddannet fra Tønder seminarium 1882. Den 1. februar 1893 blev Lorenzen andenlærer i Løgumkloster, siden kom han til Randerup og derfra til Døstrup.

Den 6. april indsatte pastor Jessen lærer Chr. Bruhn i sit embede. Den store begivenhed i lærer Bruhns tid var ”generalsuperintendent Kaftans visitats i Ravsted den 17. juni 1893”. Samme år fortælles første gang om skoleudflugt. Turen foretoges sammen med Fogderup skole og gik til Dybbøl og Sønderborg. Lærer Bruhn var to somre indkaldt til militærtjeneste. Skolen har flittigt været tilset af kredsskoleinspektøren.

Den 5. juni 1899 holdt generalsuperintendent Kaftan igen visitats. Læreren samtalede med børnene om ”johs, 3, 15,” (lige som Moses ophøjede slangen i ørkenen o.s.v.) Den 20 september 1901 flyttede Bruhn til Rinkenæs. Lærer Bruhn var fra Kappel, med uddannelse fra Eckernførde, da han kom hertil kunne han ikke et eneste Dansk ord, men han lærte snart omgangssproget og han blev gift her.

Den 1. oktober dette år tiltrådte lærer Andreas Nielsen. Han havde været lærer i Ballum fra 1893-1901. Ved indsættelsen talte pastor Jessen over ” 1. tim. 4,16 (giv agt på dig selv o.s.v.)

Lærer Nielsen var den første, der holdt juletræ for børnene i skolen. Nielsen var en dygtig lærer, men flasken blev hans ulykke. Om hans farter går mange historier. Den 27 marts 1904 forflyttedes Nielsen, trods indsigelse, til Sofiedal i Tinglev sogn. Senere blev han degn og lærer i Randerup sogn. Der blev han afskediget af skolens tjeneste.

Den næste lærer Franz Weinkauff, var her kun ganske kort tid.

Den 1. oktober 1905 blev lærer Marius Petersen indsat. Petersen var fra Grøde, Husum amt, født den 8. november 1872. Marius Petersen var den mest Tyske lærer der har været i Korup. Det varede ikke længe før han beklagede sig over, at P. T. havde kaldt ham ”Den forrykte skolemester” i anledning af at han havde givet P. T.’s pige en bog om Kejseren med pålæg om at læse den. Det er betegnende, at det eneste, han finder det er værd at meddele skolekrøniken, er et referat fra indvielsen af skolens første Tyske flag den 27. november 1906. festen forløb i øvrigt uden genvordigheder. Det viste sig vanskeligt at finde en mand der var interesseret i at afbarke grannen til flagstangen. Da flaget endelig skulle gå til tops indtraf det uheld, at flaget rev sig løs og havnede i toppen af et træ, til stor glæde for P. Grevsen, der iagttog det hele fra sin ladeluge. Til alt held var der en behjertet telefonarbejder i nærheden. Han gik til tops efter flaget, så højtideligheden kunne fortsætte. Det var også i hans tid, der var mest røre om skoleforstandervalg. Det gik som andre steder, man valgte en mand, fik ham ikke godkendt, valgte en ny og videre på denne måde. I 1908 var de skiftende kandidater H.P.Damgaard, P. Toft, Chr Lund, Simon Lund, Adolf Poulsen og Jens Peter Petersen. De første fem kasseredes på grund af deres Danske sindelag. Den 1. oktober 1909 flyttede Marius Petersen til Tyskland.

Den 11 oktober 1909 tiltrådte Hans P. Andersen embedet. Andersen var født 16.

september 1851 og havde uddannelse fra Tønder seminarium. I 1867 var han trådt i skolens tjeneste som ”præparand”. Først i vinteren 1867-68 som lærer ved biskolen i Draved og fra juni 1868 til 1. april 1871 ved den enklasede skole i Vilsbæk. Efter uddannelsen i Tønder 1871-74 blev han lærer i Broager den 1. april 1874 til slutningen af marts 1877, i Brunde fra 1. april 1877 til slutningen af december 1883, i Borg fra den 1. januar 1884, hvorefter han flyttede til Korup. Foråret 1916 søgte Andersen sin afsked, han var nær 65 år. På kredsskoleinspektørens forslag gik han dog ind på at blive i embedet til fredsslutningen.

I 1917 var Andersen og Rolfs i Ravsted ene om at passe hele sognets skolevæsen, så det er næppe blevet til megen skolegang. I lærer Andersen tid kom der igen dansktimer.

Tilføjet af Jens-Aage Hansen efter Christian Hansens erindringer:

Lærer Falk fra Ravsted afløste lærer Andersen, han var vikar indtil lærer Jessen kom, Men i 1923 flyttede han til Vilsbæk. Han afløstes af lærer Beck som var i Korup til 1938. Derefter vikarierede lærer Borgaa indtil Lærer Thomsen blev ansat. Han havde ikke lutter venner i byen, men han gjorde et stort arbejde for Danskheden under besættelsen. I 1946 blev han lærer i Aventoft. Vi havde så flere vikarer, - længst Fru Beier og fik så efter flere forgæves opslag ansat Jacob Jeppesen.

Kilder :

Kronologisk samling af forordninger for Slesvig-Holsten

Landsarkivet Aabenraa: Korup skoles arkiv, Ravsted præstearkiv, Tønder Provstearkiv.

Skolesager i arkivet på Tønder Amtshus.

Forskellige mundtlige oplysninger.

Renskrevet februar 2010 Jens-Aage Hansen.